

«ԱՎԵՐՍ»

ՓԱԿ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

2022թ դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

ԱՆԿԱՆ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ՄԻԱՍԻՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

	Էջ
Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	9
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

ԱՆԿԱԽ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

«ԱՎԵՐՍ» ՓԲԸ բաժնետերերին

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «ԱՎԵՐՍ» ՓԲԸ-ի (Ընկերություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, սեփական կապիտալում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով, կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Ընկերության՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Կարծիքի հիմք

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության՝ «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Ընկերությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀԷՄՄԽ) կողմից հրապարակված «Պրոֆեսիոնալ հաշվապահների մասնագիտական էթիկայի կանոնագրքի» (Մասնագիտական էթիկայի կանոնագիրք), և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀԷՄՄԽ կանոնների և Հայաստանի Հանրապետությունում ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտին վերաբերող մասնակցիտական էթիկայի պահանջների: Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Հանգամանքի շեշտադրում

Ցանկանում ենք ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 2-ի վրա, որտեղ ներկայացված է Հայաստանի գործարար միջավայրը: Մեր կարծիքը չի ձևափոխվել այս հանգամանքի առնչությամբ:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին վերահսկողության համար, որը, ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Ընկերության՝ անընդհատ գործելու հնարավորությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Ընկերության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Ընկերությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Ընկերության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից, անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորի եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ների համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազմեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն: Բացի այդ, մենք.

- Հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին վերահսկողության համակարգի չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին վերահսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու և ոչ թե Ընկերության ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռքբերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Հնկերության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռքբերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Սակայն ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Հնկերությանը դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Այլ հարցերի հետ մեկտեղ մենք տեղեկացնում ենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց աուդիտի ադաջադրանքի պլանավորված շրջանակների և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի մասին, ներառյալ ներքին վերահսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունները:

«Թրասթ Աուդիտ» ՓԲԸ
տնօրեն Հայկ Մարգարյան

23 հունիսի 2023թ.
ք. Երևան

Առաջադրանքի պատասխանատու
Նելլի Մարգարյան

Հազար դրամ		2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
	Օնթ.		
ԱՎՏԻՎՆԵՐ			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	6	1,579,764	1,662,888
Ոչ նյութական ակտիվներ		488	979
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		1,580,252	1,663,867
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	7	3,661,021	4,594,179
Դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ	8	1,220,590	1,004,897
Տրված փոխառություններ	9	598,436	398,957
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10	91,885	56,805
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		5,571,932	6,054,838
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱՎՏԻՎՆԵՐ		7,152,184	7,718,705
ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ			
<i>Սեփական կապիտալ</i>			
Բաժնետիրական կապիտալ	11	400,871	316,871
Պահուսային հիմնադրամ		60,130	47,530
Վերագնահատման պահուստ		619,055	619,055
Կուտակված շահույթ		2,493,211	1,745,592
Ընդամենը սեփական կապիտալ		3,573,267	2,729,048
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարկեր	12	178,271	132,992
Վարձակալություն	13	54,949	61,872
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	14	129,530	132,382
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		362,750	327,246
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	12	1,109,970	1,669,475
Առևտրային կրեդիտորական և այլ պարտավորություններ	15	1,797,613	2,920,832
Ընթացիկ շահութահարկի գծով պարտավորություն		291,196	54,827
Վարձակալություն	13	17,388	17,277
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		3,216,167	4,662,411
ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՍԵՓԱԿԱՆ ԿԱՊԻՏԱԼ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		7,152,184	7,718,705

Ֆինանսական հաշվետվությունները հաստատվել են 2023թ. հունիսի 23-ին:

Տնօրեն
Կարո Շահումյան

Ֆինանսական տնօրեն
Ալլա Ստեփանյան

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պատրաստվել է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 50-րդ կողմից ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն
2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

Հազար դրամ		2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հասույթ	Մնթ.	7,974,036	10,696,434
Վաճառքի ինքնարժեք	17	(6,247,507)	(8,980,991)
Համախառն շահույթ		1,726,529	1,715,443
Գործառնական այլ եկամուտներ	18	2,367,132	1,080,592
Իրացման ծախսեր	19	(831,703)	(876,341)
Վարչական ծախսեր	20	(478,059)	(424,790)
Գործառնական այլ ծախսեր	21	(22,864)	(22,394)
Գործառնական շահույթ		2,761,035	1,472,510
Զուտ ֆինանսական ծախս	22	(97,134)	(94,058)
Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ	23	231,299	53,613
Այլ ոչ գործառնական վնաս		(1,571)	(2,151)
Շահույթ մինչև հարկումը		2,893,629	1,429,914
Շահութահարկի գծով ծախս	24	(462,731)	(233,992)
Տարվա շահույթ		2,430,898	1,195,922
<i>Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք</i>			
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք հարկումից հետո		-	-
Տարվա այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք հարկումից հետո		-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		2,430,898	1,195,922

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 50-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ

«ԱՎԵՐՍ» ՓԲԸ

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

Հազար դրամ	Բաժնետիրական կապիտալ	Պահուստային հիմնադրամ	Վերագնահատման պահուստ	Կուտակված շահույթ	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	199,911	29,986	619,055	1,601,127	2,450,079
Տարվա շահույթ	-	-	-	1,195,922	1,195,922
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	-	-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	1,195,922	1,195,922
Փոխանցում պահուստային հիմնադրամին	-	17,544	-	(17,544)	-
Կանոնադրական կապիտալի համալրում	116,960	-	-	-	116,960
Շահաբաժիններ	-	-	-	(1,033,913)	(1,033,913)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	316,871	47,530	619,055	1,745,592	2,729,048
Տարվա շահույթ	-	-	-	2,430,898	2,430,898
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներ	-	-	-	-	-
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	-	-	2,430,898	2,430,898
Փոխանցում պահուստային հիմնադրամին	-	12,600	-	(12,600)	-
Կանոնադրական կապիտալի համալրում	84,000	-	-	-	84,000
Շահաբաժիններ	-	-	-	(1,670,679)	(1,670,679)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	400,871	60,130	619,055	2,493,211	3,573,267

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 50-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն
2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ապրանքների իրացումից, ծառայությունների մատուցումից մուտքեր	9,748,700	12,699,076
Պարգևավճարներից մուտքեր	2,340,743	1,071,781
Այլ գործառնական մուտքեր	12,542	10,603
Վճարումներ մատակարարներին	(3,236,177)	(4,925,491)
Վճարումներ վարձակալության գծով	(7,503)	(4,671)
Վարձակալության գծով տոկոսային ծախսի վճարում	(10,850)	(5,983)
Վճարումներ աշխատակիցներին և նրանց անունից	(771,106)	(652,277)
Վճարումներ պետական բյուջե	(5,454,524)	(6,578,609)
Շահութահարկի վճարում	(251,000)	(252,000)
Այլ գործառնական ելքեր	(33,752)	(40,828)
Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	2,337,073	1,321,601
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերման համար վճարումներ	(108,432)	(371,214)
Հիմնական միջոցների օտարումից մուտքեր	21,237	5,830
Փոխառության տրամադրում	(600,000)	(600,000)
Փոխառության մարում	400,000	633,000
Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(287,195)	(332,384)
<i>Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Բաժնետիրական կապիտալի համալրում	84,000	116,960
Շահաբաժինների վճարում	(1,587,145)	(1,358,078)
Վարձակալության գծով պարտավորության հիմնական մասի վճարումներ	(10,155)	(10,836)
Վարկերի և փոխառությունների ստացում	1,489,720	2,563,163
Վարկերի և փոխառությունների մարում	(1,819,953)	(2,170,596)
Վարկերի տոկոսների մարում	(93,278)	(89,728)
Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր	(1,936,811)	(949,115)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ հոսք	113,067	40,102
Ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	56,805	18,674
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(77,987)	(1,971)
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	91,885	56,805

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 10-ից մինչև 50-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ

«ԱՎԵՐՍ» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ
2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

1. Գործառնությունների բնույթը և ընդհանուր տեղեկատվություն

«ԱՎԵՐՍ» ՓԲԸ-ն («Ընկերություն») ստեղծվել է 1998թ. մարտի 4-ին:

Ընկերության կանոնադրությունը գրանցվել է 23 մարտի 1998թ. Հայաստանի Հանրապետության իրավաբանական անձանց պետական ռեգիստրի կողմից (գրանցման համար՝ 264.120.04212):

Ընկերության հիմնադիր փաստաթուղթ է համարվում կանոնադրությունը:

31 դեկտեմբերի 2022 թվականի դրությամբ Ընկերության բաժնետերերն են հանդիսանում Կարո Շահբազյանը (ընկերության բաժնետիրական կապիտալում 33.793103% մասնակցությամբ), Արտուր Մանվելյանը (ընկերության կանոնադրական կապիտալում 33.103448% մասնակցությամբ) և Արսեն Արսենյանը (ընկերության կանոնադրական կապիտալում 33.103448% մասնակցությամբ):

Ընկերությունն իրավաբանական անձ համարվող, շահույթ ստանալու նպատակ հետապնդող առևտրային կազմակերպություն է, որն իր գործունեության ընթացքում ղեկավարվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ և իր կանոնադրությամբ:

Ընկերության կառավարման բարձրագույն մարմինն է ընկերության բաժնետերերի ընդհանուր ժողովը: Ընկերության ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է տնօրենը:

Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Ն. Տիգրանյան 1-ին փակուղի, շ. 3:

Ընկերության աշխատակիցների ցուցակային թվաքանակը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կազմել է 101 աշխատակից (2021թ վերջի դրությամբ՝ 105 աշխատակից):

2. Հայաստանի գործարար միջավայրը

2022 թվականի փետրվարի 24-ին սկսված ռուս-ուկրաինական ռազմական հակամարտությունը հանգեցրել է և շարունակում է հանգեցնել զգալի գոհերի, բնակչության տեղահանման, ենթակառուցվածքների վնասման և Ուկրաինայում տնտեսական գործունեության խաթարման:

Ի պատասխան՝ բազմաթիվ երկրներ, տնտեսական պատժամիջոցներ են կիրառել Ռուսաստանի նկատմամբ:

Բացի պատժամիջոցների սահմանումից, մեծ թվով խոշոր պետական և մասնավոր ընկերություններ հայտարարել են կամավոր գործողությունների մասին՝ Ռուսաստանի հետ բիզնես գործունեությունը սահմանափակելու համար: Այս գործողությունները ներառում են Ռուսաստանում ակտիվների օտարման կամ գործունեությունը դադարեցնելու պլաններ, արտահանման կամ ներմուծման կրճատում և ծառայությունների մատուցման դադարեցում:

Ռուս-ուկրաինական ռազմական հակամարտությունը և դրա հետ կապված իրադարձությունները տեղի են ունենում գլոբալ տնտեսական զգալի անորոշության և անկայունության ժամանակաշրջանում: Ռազմական հակամարտությունը դեռ շարունակվում է և արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և այլ երկրներում:

Իրավիճակն Հայաստանի Հանրապետությունում ավելի է սրվել Ադրբեջանի Հանրապետության կողմից սանձազերծված պատերազմի արդյունքում: Չնայած կնքված զինադադարի համաձայնագրին՝ դեռևս անորոշ են պատերազմի հետևանքները Հայաստանի Հանրապետության տնտեսության վրա թե կարճաժամկետ, և թե երկարաժամկետ առումներով:

Ղեկավարությունը գտնում է, որ այս հանգամանքների ամբողջական ազդեցությունը Ընկերության վրա գնահատել հնարավոր չէ և վերոնշյալ հանգամանքների ազդեցությունը համաշխարհային տնտեսության և խոշոր ֆինանսական շուկաների վրա կարող է բացասական անդրադառնալ նաև Ընկերության գործունեության վրա, այդ թվում ստորև նշված հանգամանքներով պայմանավորված:

2022թ. ընթացքում լուծվել է ՌԴ-ում գրանցված և գործունեություն իրականացնող, հիմնական մատակարար հանդիսացող կազմակերպության հետ կնքված մատակարարման պայմանագիրը, սակայն նույն տարվա ընթացքում կնքվել է նույնատեսակ ապրանքների մատակարարման պայմանագիր՝ այլ կազմակերպության հետ, ինչի շնորհիվ ապահովվել է ապրանքների մատակարարման շարունակականությունը:

Հետևաբար, ղեկավարության գնահատմամբ, նշված հանգամանքները չեն ունենա էական ազդեցություն Ընկերության մատակարարումների և անընդհատ գործելու ունակության վրա:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Ընկերության գործունեության վրա՝ Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը: Ընկերության ղեկավարությունը, շարունակաբար վերլուծում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Ընկերության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Ընկերության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

3. Պատրաստման հիմունքներ

3.1 Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) պահանջների համաձայն, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից:

3.2 Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման համար Ընկերության կողմից ընդունված չափման հիմունք է հանդիսանում սկզբնական արժեքը, որը սովորաբար համակցվում է այլ չափման հիմունքների հետ: Այլ չափման հիմունքներ կիրառելիս Ընկերությունը ներկայացնում է բացահայտումներ համապատասխան ծանոթագրություններում:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Ընկերության գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

3.4 Անընդհատություն

Ֆինանսական հաշվետվությունները կազմվել են, ելնելով անընդհատության հիմունքից, որը ենթադրում է ակտիվների իրացում և պարտավորությունների մարում բնականոն գործունեության ընթացքում, և որ հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում գործունեությունը դադարեցնելու կամ էական կրճատելու մտադրություն կամ անհրաժեշտություն չկա:

3.5 Գնահատումների և դատողությունների օգտագործում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ՖՀՄՄ-ի պահանջներին համապատասխան պատրաստելու համար ղեկավարությունը կատարել է մի շարք դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն ունեն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության կիրառման, ինչպես նաև ակտիվների, պարտավորությունների, եկամտի և ծախսի ներկայացված գումարների վրա: Փաստացի արդյունքները կարող են տարբերվել այդ գնահատումներից:

Գնահատումներն ու համապատասխան ենթադրությունները շարունակաբար վերանայվում են: Հաշվապահական գնահատումների վերանայումները ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանում, որում վերանայվել են և այն ապագա ժամանակաշրջաններում, որոնց վրա կարող են ազդեցություն ունենալ:

3.6 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում

Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022 թվականին, որևէ ազդեցություն չեն ունեցել Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

Ստանդարտ	Ստանդարտի կամ մեկնաբանության անվանումը
ՀՀՄՄ 3	Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին (ՀՀՄՄ 3 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 16	Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը (ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 37	Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսումներ (ՀՀՄՄ 37 փոփոխություններ)
ՀՀՄՄ 1, ՀՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 41, ՀՀՄՄ 16	2018-2020թթ. ՀՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ (ՀՀՄՄ 1, ՀՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 41, ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)

Ստանդարտներ, փոփոխություններ և մեկնաբանություններ առկա ստանդարտների վերաբերյալ, որոնք դեռևս չեն գործում և նախօրոք չեն ներդրվել Ընկերության կողմից:

ՀՀՄՄ1 «Ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացումը». Պարտավորությունների դասակարգումը

ՀՀՄՄ 1-ում կատարվել է փոփոխություն, ըստ որի եթե կազմակերպությունը իրավունք ունի երկարաձգել պարտավորության մարումը հաշվետու ամսաթվից հետո նվազագույնը 12 ամիս, ապա այն դասակարգվում է որպես ոչ ընթացիկ՝ անկախ այդ իրավունքն օգտագործելու մտադրությունից:

Կատարվել է նաև հետագա պարզաբանում այն մասին, որ եթե պարտավորության մարման ժամկետը կախված է կազմակերպության կողմից որևէ կովենանտների բավարարելու փաստից, ապա պարտավորության դասակարգման նպատակով հաշվի են առնվում միայն այն կովենանտները, որոնց կազմակերպությունը պետք է բավարարեր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Անհրաժեշտ է նաև կատարել կովենանտների վերաբերյալ ռիսկերի գծով բացահայտումներ:

ՀՀՄՄ 1-ի այս փոփոխությունները ուժի մեջ են մտնում 2024թ.-ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՄ12 «Շահութահարկեր». Մեկ գործարքով առաջացող ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկեր

ՀՀՄՄ 12-ում պարզաբանվել է, որ հետաձգված հարկեր առաջանալու բացառությունը չի վերաբերվում այն իրավիճակներին, երբ գործարքն առաջացնում է ակտիվ, և պարտավորություն, որոնք էլ համապատասխանաբար առաջացնում են և նվազեցվող և հարկվող ժամանակավոր տարբերություններ, և այդ պահին ազդեցությունը գուտ ակտիվների փոփոխության վրա 0 է:

Այս գործարքից առաջացող հետաձգված հարկային պարտավորությունը չպետք է գերազանցի հետաձգված հարկային ակտիվին:

ՀՀՄՄ 12-ի այս փոփոխությունը ուժի մեջ են մտնում 2023թ.-ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՀՀՄՄ8 «Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն, փոփոխություններ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում և սխալներ». Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանումը

ՀՀՄՄ 8-ում հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխությունների սահմանումը փոխարինվել է հաշվապահական հաշվառման գնահատման սահմանմամբ: Ըստ նոր սահմանման հաշվապահական հաշվառման գնահատումը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվող դրամային ցուցանիշներն են, որոնց գծով առկա են չափման անորոշություններ:

ՀՀՄՄ 8-ի այս փոփոխությունը ուժի մեջ են մտնում 2023թ.-ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

ՖՀՄՄ16 «Վարձակալություն». Վարձակալության պարտավորություն, որն առաջանում է հետադարձ վարձակալությամբ վաճառքից

ՖՀՄՄ 16-ում կատարված խմբագրումը պահանջում է, որ վաճառող-վարձակալը վաճառք հետադարձ վարձակալությամբ գործարքում պարտավորությունը հաշվառի այնպես, որ չճանաչվի որևէ օգուտ կամ վնաս վաճառող-վարձակալի կողմից պահվող օգտագործման իրավունքի գծով

Այնուամենայնիվ, վաճառող-վարձակալը կարող է շահույթում կամ վնասում ճանաչել վարձակալության մասնակի կամ ամբողջական դադարեցման գծով օգուտը կամ վնասը:

ՖՀՄՄ 16-ի այս փոփոխությունը ուժի մեջ են մտնում 2024թ.-ի հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար:

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վերաբերյալ էական տեղեկատվություն

4.1 Հիմնական միջոցներ

Վերագնահատված արժեքով հաշվառվող հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցներից շենք-շինությունները և հողամասերը, որոնք օգտագործվում են ապրանքների արտադրության կամ մատակարարման, ծառայությունների մատուցման կամ վարչական նպատակով, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված են վերագնահատված արժեքով, որն իրենից ներկայացնում է վերագնահատված օրվա դրությամբ հիմնական միջոցի իրական արժեքը՝ հանած հետագա կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Ցանկացած կուտակված մաշվածություն վերագնահատման օրը բացառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքից և ակտիվի վերագնահատված արժեքում ներկայացվում է գուտ արժեքը: Շենք-շինությունների վերագնահատումներն իրականացվում են անկախ գնահատողի կողմից՝ բավարար պարբերականությամբ, այնպես, որ հաշվեկշռային արժեքն էականորեն չտարբերվի հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքից:

Հիմնական միջոցների վերագնահատումից արժեքի աճը վերագրվում է այլ համապարփակ եկամուտներին և արտացոլվում է սեփական կապիտալում՝ որպես վերագնահատման պահուստ: Սակայն, եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվի նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, այն ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ որպես եկամուտ այն չափով, որով նախկինում նվազումը ճանաչվել էր որպես ծախս: Երբ հիմնական միջոցների հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն

չավիով, որը գերազանցում է նույն ակտիվի գծով նախորդ վերազնահատումից առաջացած վերազնահատման աճը:

Վերազնահատումից աճը, որը ներառվում է սեփական կապիտալում, ուղղակիորեն վերագրվում է չբաշխված շահույթին, երբ ակտիվները ապաճանաչվում են: Վերազնահատումից արժեքի աճի ամբողջական վերագրումը չբաշխված շահույթին տեղի է ունենում, երբ ակտիվը դուրս է գրվում կամ օտարվում է:

Սկզբնական արժեքով հաշվառվող հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցներից կառուցվածքները, մեքենաներ և սարքավորումները, տրանսպորտային միջոցները, արտադրական և տնտեսական գույքը հաշվառվում են սկզբնական արժեքով հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեքկուսումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը և պարտադիր այլ վճարներ, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից մուտքերի ու ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Հիմնական միջոցի առանձին հաշվառվող միավորի բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսումները, որոնք հաշվառվում են որպես առանձին ակտիվ, կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցիչի հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար:

Հիմնական միջոցների մնացորդային արժեքները, օգտակար ծառայության ժամկետները և մաշվածության մեթոդները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջի դրությամբ և, անհրաժեշտության դեպքում ճշգրտվում առաջընթաց:

Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Շենք-շինություններ	20-50 տարի
Կառուցվածքներ	5 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	3-5 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	10-15 տարի
Արտադրական, տնտեսական գույք	10 տարի
Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	5-7 տարի

4.2 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Ընկերության կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեքկուսումից կորուստները:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում:

4.3 Պաշարներ

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Պաշարների ինքնարժեքը ներառում է ձեռք բերման ծախսումները, արտադրանքի վերամշակման ծախսումները և պաշարները ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված այլ ծախսումներ:

Ձեռք բերման ծախսումներն են գնման գինը, ներմուծման տուրքերը, հարկերը և պարտադիր այլ վճարները, որոնք համապատասխան մարմնի կողմից ենթակա չեն Ընկերությանը ետ վերադարձման, մաքսային բրոքեր (միջնորդ) հանդիսացող անձանց վճարվող գումարները, ինչպես նաև այդ պաշարների ձեռք բերման հետ կապված տրանսպորտային, բեռնման, բեռնաթափման և այլ ծախսումները:

Ձեռք բերման ծախսումները որոշելիս առևտրային գեղջերը, գների իջեցումները հանվում են:

Փոխադարձ փոխարկելի չհանդիսացող պաշարների, ինչպես նաև հատուկ նախագծերի համար նախատեսված ու արտադրված ապրանքների կամ ծառայությունների միավորի ինքնարժեքը հաշվարկվում է կոնկրետ արտադրանքի ինքնարժեքի որոշման ճանապարհով: Փոխադարձ փոխարկելի հանդիսացող պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է միջին կշռված արժեքի բանաձևով:

4.4 Վարձակալություն

Ընկերությունը որպես վարձակալ վարձակալության պայմանագրի սկզբնական ճանաչման պահին ճանաչում է ակտիվի օգտագործման իրավունք և վարձակալական պարտավորություն, բացառությամբ ցածրարժեք և կարճաժամկետ վարձակալությունների՝ ՖՀՄՍ 16-ով նախատեսված բացառությունների:

Սկզբնական ճանաչումը

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվին Ընկերությունը չափում է ակտիվի օգտագործման իրավունքը սկզբնական արժեքով, որը ներառում է հետևյալ տարրերը.

- վարձակալական պարտավորության սկզբնական ճանաչման արժեքը,
- ճանաչման ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձակալական վճարները, հանած վարձակալության գծով ստացված խրախուսող պայմանների ազդեցությունը,
- կրած սկզբնական ուղղակի ծախսումները,
- վարձակալած ակտիվի ազատման, վերականգման կամ ապամոնտաժման ծախսերի գնահատականը:

Սկզբնական ճանաչման ամսաթվին Ընկերությունը չափում է վարձակալական պարտավորությունը՝ որպես այդ ամսաթվի դրությամբ վճարման ենթակա վարձակալական վճարների ներկա արժեք: Վարձակալական վճարները գեղջվում են վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, եթե այն հնարավոր է որոշել: Հակառակ դեպքում Ընկերությունը գեղջման համար օգտագործում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Հետագա չափումը

Սկզբնական ճանաչումից հետո վարձակալը չափում է ակտիվի օգտագործման իրավունքը սկզբնական արժեքով՝

- հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումը
- ճշգրտված վարձակալական պարտավորության վերաչափումով:

Ակտիվի օգտագործման իրավունքի մաշվածության հաշվարկի համար հիմք է հանդիսանում հիմնական միջոցների մաշվածության Ընկերությունը քաղաքականությունը: Սկզբնական ճանաչումից հետո Ընկերությունը վերաչափում է վարձակալական պարտավորությունը՝

- մեծացնելով հաշվեկշռային արժեքը՝ արտացոլելու համար վարձակալական պարտավորության նկատմամբ հաշվեգրվող տոկոսը
- փոքրացնելով հաշվեկշռային արժեքը՝ արտացոլելու համար վճարած վարձակալական վճարները
- վերաչափելով հաշվեկշռային արժեքը՝ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանագրի վերաչափումները կամ փոփոխությունները

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ միջոցները և բանկային հաշիվների մնացորդները:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվության նպատակով՝ դրամական միջոցների համարժեքները կարճաժամկետ, բարձր իրացվելի ներդրումներն են, որոնք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ: Դրամական միջոցների համարժեքները պահվում են կարճաժամկետ դրամական պարտավորությունները բավարարելու նպատակով, այլ ոչ թե ներդրման կամ այլ նպատակներով: Ընկերությունը դասակարգում է ներդրումները որպես դրամական միջոցների համարժեքներ այն դեպքում, եթե դրանք հեշտ փոխարկվում են դրամական միջոցների՝ նախապես հայտնի գումարներով, և որոնց արժեքի փոփոխման ռիսկը նշանակալի չէ:

4.6 Ֆինանսական գործիքներ

(i) Դասակարգում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտները և կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, բացառությամբ ստորև ներկայացվածների, որոնք ճանաչվում են նույն կերպ ինչ որ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտը և կորուստները:

- արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստ և հակադարձումներ և
- արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններից օգուտներ և վնասներ:

Երբ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում նախկինում ճանաչված կուտակային օգուտը կամ կորուստը սեփական կապիտալից վերադասակարգվում է շահույթ կամ վնաս:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Այս բաժնային գործիքների գծով օգուտները և կորուստները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմում, և շահույթում կամ վնասում արժեզրկում չի ճանաչվում: Շահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ շահաբաժինն ակնհայտորեն ներկայացնում է ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը, որի դեպքում ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտները և կորուստները փոխանցվում են չբաշխված շահույթ՝ ներդրման օտարման պահին:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող: Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Ընկերությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Ընկերությունը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պամանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվներով, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Ընկերության ղեկավարությանը:
- բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ,

վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Շնկերության առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվներ վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, թե արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Շնկերությունը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այս պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Շնկերությունը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են Շնկերության պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Շնկերությունը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Շնկերությունն իր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորությունների, դասակարգում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

(ii) Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվն այն դեպքում, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է դրամական հոսքեր ստանալու իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում Ընկերությունը ոչ փոխանցում, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն և հատույցները և չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելիս ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ձեռք բերված որևէ նոր ակտիվ՝ հանած ստանձնած որևէ նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ կորստի գումարի տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Ընկերությունն իրականացնում է գործարքներ, որոնցով փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված բոլոր կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները կամ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Գործարքներում, որոնցում Ընկերությունը ոչ պահպանում է, ոչ էլ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը, Ընկերությունը շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվն այդ ֆինանսական ակտիվում իր շարունակվող ներգրավվածության չափով, որն այն չափն է, որով Ընկերությունը ենթարկվում է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունն այն դեպքում, երբ իր պայմանագրային պարտականությունները կատարվում են, կամ չեղյալ են համարվում, կամ ուժը կորցնում են:

(iii) Ֆինանսական ակտիվների և Ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Ընկերությունը գնահատում է, արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները:

Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

- վճարները, որոնք դիտարկվում են նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ,
- մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ Ընկերության կողմից տոկոսադրույքների փոփոխությունը ՀՀ ԿԲ-ի

հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով Ընկերությունն իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Ընկերությունը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Ընկերությունը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ հանդիսանալու չափանիշի հետ անհամապատասխանությանը:

Եթե դրամական հոսքերի փոփոխությունը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա որպես կանոն փոփոխության նպատակն է առավելագույն չափով հետ ստանալ ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ՝ սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Ընկերությունը մտադիր է այնպես փոփոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրսգրվի նախքան փոփոխությունը կատարելը (տես ստորև դուրսգրման քաղաքականություն): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չէ որ բավարարվում են նման դեպքերում: Ընկերությունն իրականացնում է նաև որակական գնահատում գնահատելու համար փոփոխության նշանակալի լինելը:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Ընկերությունը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես փոփոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Փոփոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման փոփոխությունն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով՝ առանց էական տուգանքի, Ընկերությունը հաշվառում է տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը՝ կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում՝ նոր փոփոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Ընկերությունն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Ընկերությունը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ վճարված վճարները գուտ ստացված վճարներով և զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից:

Եթե ֆինանսական պարտավորության փոփոխությունը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, զեղչելով փոփոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Լողացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացորդային ժամանակահատվածում: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

(iv) Արժեզրկում

Ընկերությունը ճանաչում է կորստի պահուստ ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող հետևյալ ֆինանսական գործիքների համար՝

- պարտքային գործիքներ հանդիսացող ֆինանսական ակտիվներ:

Բաժնային գործիքներում ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստ չի ճանաչվում:

Ընկերությունը կորստի պահուստը չափում է ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարով.

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք համարվում են ցածր պարտքային ռիսկ ունեցող հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը նշանակալիորեն չի աճել սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

Ընկերությունը համարում է, որ պարտքային ներդրումային արժեթղթի ունի ցածր պարտքային ռիսկ, եթե վերջինիս վարկանիշը համարժեք է միջազգայնորեն ընդունված «ներդրումային մակարդակ» սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են ակնկալվող պարտքային կորուստների այն մասը, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտազանցման դեպքերից:

Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 1-ին փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ամբողջ ժակետում պարտքային կորուստներն իրենցից ներկայացնում են այն ակնկալվող պարտքային կորուստներ, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտազանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում: Ֆինանսական գործիքները, որոնց գծով ճանաչվում են ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստներ, դիտարկվում են որպես 2-րդ փուլի ֆինանսական գործիքներ:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտքային կորուստների հավանականությամբ կշռված գնահատականն են և չափվում է հետևյալ կերպ.

- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված չեն հաշվետու ամսաթվի դրությամբ. որպես բոլոր դրամական պակասուրդների ներկա արժեք (դրամական պակասուրդը պայմանագրին համապատասխան Ընկերությանը հասանելիք դրամական հոսքերի և Ընկերության կողմից ակնկալվող ստացվելիք դրամական հոսքերի միջև տարբերությունն է),
- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք պարտքային առումով արժեզրկված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ. որպես համախառն հաշվեկշռային արժեքի և գնահատված ապագա դրամական հոսքերի ներկա արժեքի տարբերություն,
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր. որպես այն ակնկալվող վճարումների ներկա արժեք, որոնք վճարվեն տիրապետողին պարտքային կորուստը հատուցելու համար՝ հանած այն գումարները, որոնք Ընկերությունն ակնկալում է հետ ստանալ:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները վերաբանակցվում են կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, գնահատվում է ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչելու անհրաժեշտությունը, և ակնկալվող պարտքային կորուստները չափվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում:
- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից առաջացող վերջնական դրամական հոսքեր՝ վերջինիս ապաճանաչման ժամանակ: Այս գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ակտիվի գծով դրամական պակասուրդի հաշվարկում, որը զեղչվում է ապաճանաչման ակնկալվող ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվը՝ կիրառելով գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված լինելու տեսանկյունից (որոնք դիտարկում ենք որպես 3-րդ փուլի ֆինանսական ակտիվներ): Ֆինանսական ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված է, եթե տեղի են ունեցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն այդ ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկված լինելու ապացույցներից են հետևյալ դեպքերի վերաբերյալ դիտելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանցումը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Ընկերության կողմից վարկի կամ փոխառվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որն Ընկերությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- Հավանականությունը, որ փոխառուն կսննկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ վերջին վեց ամիսների ընթացքում: Բացի այդ, անհատներին տրվող վարկերի դեպքում պարտքային առումով արժեզրկված է համարվում 90 կամ ավելի օր ժամկետանց վարկը: Բացի այդ, պարտքային առումով արժեզրկված են համարվում 30 կամ ավելի օր ժամկետանց վարկը, 5 կամ ավելի օր ժամկետանց ներդրումային արժեթղթերը, դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման պարտքային առումով արժեզրկված լինելը գնահատելիս Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալ գործոնները.

- Վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությունում:
- Վարկունակության վարկանիշային գործակալությունների գնահատումները:
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:
- Պարտքի պայմանների վերանայման հավանակությունը, որի արդյունքում տիրապետողները կարող են վնաս կրել պարտքը կամավոր կամ պարտադիր կերպով ներելու պատճառով:
- Գործող միջազգային աջակցման մեխանիզմները որոնք թույլ են տալիս որպես «վերջին հնարավոր վարկատու» տվյալ երկրին տրամադրել անհրաժեշտ աջակցություն, ինչպես նաև կառավարությունների և գործակալությունների հրապարակային հայտարարություններում նշված այդ մեխանիզմները կիրառելու մտադրությունը:

Սա ներառում է նշված մեխանիզմների աշխատանքի արդյունավետության և, անկախ քաղաքական մտադրություններից, պահանջվող չափանիշները բավարարելու կարողության առկայության գնահատումը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով կորստի պահուստը ներկայացվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հետևյալ կերպ.

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես նվազեցում ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից,
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը՝ սովորաբար որպես պահուստ:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Ընկերությունը որոշում է, որ փոխառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել պարտքերի գանձման այլ միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների փոխհատուցման Ընկերության ընթացակարգերի հետ համապատասխանություն ապահովելու համար:

4.7 Արտարժույթով գործարքներ

Ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Ընկերության համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքը: Ոչ դրամային հոդվածները, որոնց սկզբնական արժեքը հաշվառվում է արտարժույթով, չեն վերահաշվարկվում:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի շահույթ կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

<i>Արտարժույթ</i>	<i>31.12.2022թ</i>	<i>31.12.2021թ</i>
1 Եվրո	420.06 դրամ	542.61 դրամ
1 Ռուսական ռուբլի	5.59 դրամ	6.42 դրամ
1 ԱՄՆ դոլար	393.57 դրամ	480.14 դրամ

4.8 Սեփական կապիտալ

Ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով: Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Ընկերության կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով: Շահաբաժիններն արտացոլվում են որպես չբաշխված շահույթի բաշխում այն ժամանակահատվածում, երբ հայտարարվում են:

4.9 Արժեզրկում

Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվները արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գուտ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ

համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեգրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեգրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեգրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեգրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեգրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Ֆինանսական ակտիվների արժեգրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ այն ֆինանսական ակտիվների չափվող իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, գնահատվում են արժեգրկման հայտանիշի առկայության համար: Ֆինանսական ակտիվներն արժեգրկված են, եթե առկա է անկողմնակալ վկայություն, որ ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչումից հետո տեղի ունեցած մեկ կամ մի քանի իրադարձություններ ազդել են ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների գծով արժեգրկման կորուստը հաշվառվում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերությամբ: Բոլոր ֆինանսական ակտիվների համար արժեգրկումից կորուստն ուղղակիորեն նվազեցվում է ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքից, բացառությամբ առևտրային դեբիտորական պարտքերի, որոնց հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է կասկածելի պարտքերի պահուստի միջոցով:

4.10 Շահութահարկ

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող արդյունքի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է գուղվիլի սկզբնական ճանաչումից կամ այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական շահույթի, ոչ էլ՝ հարկվող շահույթի վրա (բացի բիզնեսի միավորումներից):

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք կապված են դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների ու համատեղ ձեռնարկումներում մասնակցությունների հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, որտեղ Ընկերությունը ի վիճակի է վերահսկելու ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի տեսանելի ապագայում: Նմանատիպ ներդրումների և մասնակցությունների հետ կապված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որով հավանական է հարկվող շահույթի առկա լինելը, որի դիմաց կարող է օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունը, և որը կմարվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Ընկերությունը կստանա

բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Ընկերությունը մտադիր է զուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

4.11 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ Ընկերությունն ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և եթե հավանական է, որ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե դրա ազդեցությունը զգալի է, ապա պահուստը որոշվում է ապագա դրամական արտահոսքերի զեղչման միջոցով՝ օգտագործելով մինչև հարկումը տոկոսադրույքը, որն արտացոլում է դրամի ժամանակային արժեքի վերաբերյալ շուկայի ընթացիկ գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը վերագրվող յուրահատուկ ռիսկերը:

4.12 Աշխատակիցների հատուցումներ

Երբ աշխատակիցը հաշվառման ժամանակաշրջանի ընթացքում Ընկերությանը մատուցել է ծառայություն, Ընկերությունը աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չզեղչված գումարը, որն ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց, ճանաչում է՝

ա) որպես պարտավորություն (հաշվեգրված ծախս)՝ արդեն վճարված ցանկացած գումար հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չզեղչված գումարը, Ընկերությունը ճանաչում է այդ տարբերությունը որպես ակտիվ (կանխավճարված ծախս)՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի, օրինակ, ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի և

բ) որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այլ ստանդարտներով պահանջվում կամ թույլատրվում է հատուցումների գումարը ներառել մեկ այլ ակտիվի արժեքի մեջ (օրինակ, ՀՀՄՍ 2 «Պաշարներ» և ՀՀՄՍ 16 «Հիմնական միջոցներ» ստանդարտները):

Ընկերությունը փոխհատուցելի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների ակնկալվող ծախսումները ճանաչում է՝

ա) կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքները ապագա փոխհատուցելի բացակայությունների նկատմամբ. և

բ) չկուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

4.13 Շնորհներ

Ընկերության կողմից շնորհների հաշվառումը իրականացվում է ՀՀՄՍ 20 «Պետական շնորհների հաշվառում և պետական օգնության բացահայտում» ստանդարտի համաձայն:

Շնորհները, ներառյալ իրական արժեքով չափվող ոչ դրամային շնորհները, չեն ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավոր հավաստիացում, որ.

ա) Ընկերությունը բավարարելու է դրանց կցված պայմանները և

բ) շնորհները ստացվելու են:

Շնորհները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում սիստեմատիկ հիմունքով այն ժամանակաշրջանների ընթացքում, երբ Ընկերությունը որպես ծախս է ճանաչում դրանց համապատասխան ծախսումները, որոնց փոխհատուցման համար նախատեսված են շնորհները:

Շնորհը, որը ստացման ենթակա է դառնում՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որի նպատակն է Ընկերությունը տրամադրել անհետաձգելի ֆինանսական օգնություն՝ առանց դրա հետ կապված հետագա ծախսումների, ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ այն դառնում է ստացման ենթակա:

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները, ներառյալ իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային շնորհները, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում են՝ շնորհը գրանցելով որպես հետաձգված եկամուտ:

Շնորհը, որը դառնում է վերադարձման ենթակա, հաշվառվում է որպես հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխություն: Եկամուտներին վերաբերող շնորհի վերադարձումը առաջին հերթին կատարվում է տվյալ շնորհի գծով չամորտիզացված հետաձգված կրեդիտային մնացորդի հաշվին: Այնքանով, որքանով վերադարձումը գերազանցում է այդպիսի հետաձգված կրեդիտային մնացորդը, կամ երբ հետաձգված կրեդիտային մնացորդ գոյություն չունի, վերադարձումը ճանաչվում է անմիջապես շահույթում կամ վնասում: Ակտիվին վերաբերող շնորհի վերադարձումը ճանաչվում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի ավելացում կամ վերադարձման ենթակա գումարի չափով հետաձգված եկամտի մնացորդի նվազեցում: Կուտակային լրացուցիչ մաշվածությունը, որը ճանաչված կլինի շահույթում կամ վնասում մինչև տվյալ ամսաթիվը, եթե չլինի շնորհը, անմիջապես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.14 Հասույթ գնորդների հետ կնքված պայմանագրերից

Այս ստանդարտը առաջին անգամ քննարկման է դրվել 2008թ.-ին: Վերջնական տարբերակը թողարկվել է 2014թ. մայիսին:

ՖՀՄՄ 15. «Հասույթ գնորդների հետ կնքված պայմանագրերից» ստանդարտի էական սկզբունքն այն է, որ Ընկերությունը պետք է հասույթը ճանաչի այն գումարով, որով որ Ընկերությունը պատկերացնում կամ ակնկալում է, որ հաճախորդներին, ըստ պայմանագրի, տրված ապրանքների կամ մատուցված ծառայությունների գումարները կստացվեն կամ կհավաքվեն Ընկերության կողմից:

Ստանդարտը տալիս է պարզ, սկզբունքների վրա հիմնված հինգ քայլ պարունակող մոդել, որը կիրառվելու է հաճախորդների հետ բոլոր պայմանագրերի հաշվառման նպատակով:

Ստանդարտի հիմնական սկզբունքը ներկայացված է հինգ քայլ ներառող մոդելում՝

Քայլ 1. նույնացնել գնորդի հետ պայմանագիրը,

Քայլ 2. նույնացնել կատարման ենթակա պարտավորությունները,

Քայլ 3. նույնացնել գործարքի գինը,

Քայլ 4. բաշխել գործարքի գինը կատարման ենթակա պարտավորություններին,

Քայլ 5. ճանաչել հասույթը, երբ ընկերությունը կատարում է կատարողական պարտավորությունները:

5. Ֆինանսական ռիսկի ուսումնասիրություն

Այս ծանոթագրությունում ներկայացված է տեղեկատվություն ֆինանսական ռիսկերին Ընկերության ենթարկվածության վերաբերյալ:

Պարտքային ռիսկ – ակնկալվող պարտքային կորստների գումարները

Արժեզրկման գնահատման համար օգտագործվող ելակետային տվյալներ, ենթադրություններ և մեթոդներ

Տես հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը՝ Ծանոթագրություն 4:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ

Որոշելու համար, թե արդյոք ֆինանսական գործիքի գծով պարտազանցման ռիսկը նշանակալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից ի վեր, Ընկերությունը դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորվող տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսումների կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է քանակական և որակական տվյալները, ինչպես նաև Ընկերության անցյալ ժամանակաշրջանների փորձի, վարկային որակի փորձագետների գնահատման և ապագայամետ տեղեկատվության վրա հիմնված վերլուծությունը:

Ընկերությունն օգտագործում է երեք չափանիշ, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ.

- քանակական թեստ՝ հիմք ընդունելով պարտազանցման հավանականության փոփոխությունը, որը գնահատվել է ելնելով «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների վարկանիշների միգրացիայի մատրիցներից,
- որակական ցուցանիշներ և
- ժամկետանցության 30-օրյա սահմանափակիչ տրված փոխառությունների համար և 5-օրյա սահմանափակիչ այլ ֆինանսական գործիքների, այդ թվում՝ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների համար:

Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակներ

Ընկերությունը պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական ակտիվին տալիս է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք օգտագործվում են պարտազանցման ռիսկը կանխատեսելու համար, և կիրառելով պարտքային որակի վերաբերյալ փորձագետների դատողությունները: Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական գործոնների հիման վրա, որոնք վկայում են պարտազանցման ռիսկի մասին և համընկնում են «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների կողմից հրապարակված վարկանշավորման մակարդակներին: Այս գործոնները տարբեր են՝ կախված պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Պարտքային ռիսկին ենթարկվող յուրաքանչյուր գործիք ստանում է պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ սկզբնական ճանաչման պահին՝ փոխառուի վերաբերյալ առկա տեղեկատվության հիման վրա: Պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքները կանոնավոր կերպով հսկվում են, որի արդյունքում գործիքի պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակը կարող է փոփոխվել:

Հսկողության համար որպես կանոն օգտագործվում է հետևյալ տեղեկատվությունը.

- Հաճախորդի փաստաթղթերի, օրինակ՝ աուդիտի ենթարկված ֆինանսական հաշվետվությունների, կառավարչական հաշվետվությունների, բյուջեների և կանխատեսումների պարբերական ուսումնասիրության ընթացքում ձեռք բերված տեղեկատվությունը: Ցուցանիշները, որոնց հատուկ ուշադրություն է դարձվում, ներառում են՝ համախառն շահույթը, ֆինանսական լծակավորման ցուցանիշը, պարտքի սպասարկման գործակիցը, համապատասխանությունը կովենանտներին, կառավարման որակը, վերադաս դեկավար անձնակազմի փոփոխությունները,

- Վարկանիշային գործակալությունների, մամուլի հոդվածների տվյալները, արտաքին վարկանիշների փոփոխությունների մասին տեղեկատվությունը,
- Վարկային պայմանագրի պայմանների վերանայման դիմումը և դիմումի բավարարումը
- Փոխառուի քաղաքական, օրենսդրական և տեխնոլոգիական միջավայրի կամ նրա գործունեության փաստացի և ակնկալվող նշանակալի փոփոխությունները:

Պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում Պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակ օգտագործվում են որպես հիմնական ելակետային տվյալներ պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքների գծով պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքը ստեղծելիս:

Ընկերությունը հավաքում է պարտքային ռիսկին ենթարկվող իր ֆինանսական գործիքների կատարողականի և պարտազանցման վերաբերյալ տեղեկատվություն, որը վերլուծվում է ըստ ծառայության և փոխառուի տեսակի, ինչպես նաև ըստ պարտքային ռիսկի վարկանշավորման մակարդակի: Ընկերությունը սահմանում է պարտազանցման հավանականության նվազագույն չափը, որը հավասար է այն երկրի վարկանշավորման մակարդակին, որտեղ իր գործունեությունն է իրականացնում փոխառուն: Պետական պարտատոմսերի գծով պարտազանցման հավանականության չափը համապատասխանում է երկրի վարկանշավորման մակարդակին:

Պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի որոշում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունը գնահատում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր:

Պարտքային ռիսկի աճի նշանակալի լինելը որոշելիս դիտարկվում են ֆինանսական գործիքի և փոխառուի բնութագրերը և աշխարհագրական տարածաշրջանը:

Որպես ընդհանուր ցուցանիշ համարվում է, որ տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկին ենթարկվող գործիքի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, եթե Ընկերության մոդելավորման քանակական և որակական մեթոդների հիման վրա որոշվում է հետևյալը.

- Փոխառուի պարտքային ռիսկի մակարդակը վատթարացել է 2 նիշով սկզբնական ճանաչումից ի վեր:
- Փոխառուն ունի ավելի քան 30 օր ժամկետանց պարտավորություն փոխառությունների գծով և 5-օրյա ժամկետանց պարտավորություն այլ ֆինանսական գործիքների, այդ թվում՝ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով:
- Փոխառության պայմանների վերանայում փոխառուի անվճարունակության պատճառով, որը չի հանգեցնում պարտազանցման:
- Ղեկավարության հայեցողությունը, որը հիմնված է ստանդարտ մշտադիտարկման գործընթացի ընթացքում և այլ աղբյուրներից հաճախորդի վերաբերյալ ստացված որակական տեղեկատվության վրա (մասնավորապես, ընդգրկվածություն հատուկ հսկողության ներքո գտնվող ցանկում, ֆինանսական գործունեության հետ կապված անբարենպաստ մակրոտնտեսական գործոններ և այլն):

Ընկերությունը պարտքային ռիսկի նշանակալի աճի մասին վկայող սահմանափակիչ է համարում ակտիվի ավելի քան 30 օր ժամկետանցությունը փոխառությունների դեպքում և 5 օր ժամկետանցությունը այլ ֆինանսական գործիքների, այդ թվում՝ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների դեպքում: Ժամկետանց օրերի քանակը որոշվում է հաշվելով օրերն այն առաջին օրվանից, երբ վճարումն ամբողջությամբ չի ստացվել: Վճարում կատարելու ամսաթվերը որոշվում են առանց հաշվի առնելու արտոնյալ ժամանակահատվածը, որը կարող է տրամադրվել փոխառուին:

Եթե գոյություն ունի վկայություն, որ այլևս չկա պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ ի համեմատություն սկզբնական ճանաչման, գործիքի գծով կորստի պահուստը կրկին չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների չափով:

Ընկերությունը վերահսկում է պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար կիրառվող չափանիշների արդյունավետությունը կանոնավոր ստուգումների միջոցով՝ հավաստիանալու համար, որ.

- չափանիշները հնարավորություն են տալիս որոշելու պարտքային ռիսկի նշանակալի աճը նախքան պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքի գծով պարտագանցումը,
- չափանիշները չեն համապատասխանում ժամանակի այն պահին, երբ ակտիվը դառնում են ավելի քան 30 օր ժամկետանց,
- պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ և պարտագանցում հայտնաբերելու միջև միջին ժամկետը ողջամիտ է համարվում,
- պարտքային ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքները որպես կանոն ուղղակիորեն չեն փոխանցվում այն պորտֆելից, որի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորստներին չափով, պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական գործիքների պորտֆել և
- չի դիտվում կորստի պահուստի չիմնավորված փոփոխականություն, երբ պորտֆելից, որի գծով պահուստը չափվում է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորստներին չափով (1-ին փուլ), գործիքը փոխանցվում է պորտֆել, որի գծով պահուստը չափվում է ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում (2-րդ փուլ):

Պարտագանցման սահմանում

Ընկերությունը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով տեղի է ունեցել պարտագանցում, եթե՝

- հավանական չէ, որ փոխառուն ամբողջությամբ կկատարի Ընկերության նկատմամբ ստանձնած իր վարկային պարտավորությունները, եթե Ընկերությունը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (առկայության դեպքում),
- Ընկերության նկատմամբ փոխառուի նշանակալի վարկային պարտավորություններից որևէ մեկն ավելի քան 90 օր ժամկետանց է, կամ
- հավանական է դառնում, որ ակտիվի պայմանները կվերանայվեն փոխառուի սնանկության արդյունքում՝ վարկային պարտավորությունները կատարելու փոխառուի անկարողության պատճառով:

Փոխառուի հետ կապված պարտագանցման տեղի ունենալը գնահատելիս՝ Ընկերությունը դիտարկում է հետևյալը՝

- որակական ցուցանիշները, օրինակ՝ կովենանտների խախտումը,
- քանակական ցուցանիշները, օրինակ՝ նույն թողարկողի կողմից Ընկերության նկատմամբ այլ պարտավորության ժամկետանց կարգավիճակը և չկատարումը և
- Ընկերության ներսում մշակված և արտաքին աղբյուրներից ստացված տվյալները:

Ելակետային տվյալները, որոնք օգտագործվում են ֆինանսական գործիքի գծով պարտագանցման տեղի ունենալը գնահատելու համար, և դրանց նշանակալիությունը կարող են փոփոխվել ժամանակի ընթացքում՝ հանգամանքների փոփոխություններն արտացոլելու համար:

Ապագայամետ տեղեկատվության ներառում

Ղեկավարության գնահատմամբ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու ազդեցությունն էական չէ:

Փոփոխված ֆինանսական ակտիվներ

Վարկի պայմանագրային պայմանները կարող են փոփոխվել մի շարք պատճառներից ելնելով, ներառյալ շուկայական պայմանների փոփոխությունը, հաճախորդների պահպանումը և այլ գործոնները, որոնք կապված չեն հաճախորդի վճարունակության ներկայիս կամ հնարավոր վատթարացման հետ: Գոյություն ունեցող վարկը, որի պայմանները փոփոխվել են, կարող է ապաճանաչվել, և վերաբանակցված վարկը կարող է ճանաչվել որպես նոր վարկ իրական արժեքով՝ Ծանոթագրություն 3.6-ում ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության համաձայն:

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, և փոփոխությունը չի հանգեցնում ապաճանաչման, որոշելու համար, թե արդյոք տեղի է ունեցել պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ, համեմատվում են՝

- պարտազանցման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ ելնելով փոփոխված պայմաններից,
- պարտազանցման հավանականությունը ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում, որը գնահատվում է սկզբնական ճանաչման պահին առկա տվյալների և սկզբնական պայմանագրային պայմանների հիման վրա:

Եթե փոփոխությունը հանգեցնում է ապաճանաչման, ճանաչվում է նոր վարկ և դասվում 1-ին փուլին (ենթադրելով, որ այն պարտքային առումով արժեզրկված չէ այդ պահին):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս որպես առանցքային ելակետային տվյալներ հանդես են գալիս հետևյալ փոփոխականների ժամկետային կառուցվածքները.

- պարտազանցման հավանականությունը,
- կորուստը պարտազանցման դեպքում,
- պարտքի գումարը պարտազանցման պահին:

1-ին փուլի գործիքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով 12-ամսյա պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին:

Ամբողջ ժամկետում ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են բազմապատկելով ամբողջ ժամկետի համար պարտազանցման հավանականությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորստի գումարով և պարտքի գումարով պարտազանցման պահին:

Պարտազանցման հավանականության գնահատման մեթոդաբանությունը ներկայացված է վերը՝ «Պարտազանցման հավանականության ժամկետային կառուցվածքի ստեղծում» բաժնում:

Ընկերությունը պարտազանցման դեպքում առաջացող կորուստը գնահատում է հիմք ընդունելով «S&P» and «Moody's» վարկանիշային գործակալությունների կողմից հրապարակված տեղեկատվությունը:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է պարտքի ակնկալվող գումարը պարտազանցման դեպքում: Ընկերությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը հաշվարկում է հիմք ընդունելով պայմանագրային կողմի պարտքի ընթացիկ գումարը և պայմանագրով թույլատրվող և մաշվածության արդյունքում այդ գումարի հնարավոր փոփոխությունները: Ֆինանսական ակտիվի համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է վերջինիս համախառն հաշվեկշռային արժեքը պարտազանցման պահին: Ֆինանսական երաշխավորությունների համար պարտքի գումարը պարտազանցման պահին իրենից ներկայացնում է ֆինանսական երաշխավորության կատարման պահին վճարման ենթակա գումարը:

Ինչպես նշված է վերը և պայմանով, որ 1-ին փուլի ֆինանսական ակտիվների համար առավելագույնս կօգտագործվի պարտազանցման հավանականության 12-ամսյա ցուցանիշը, Ընկերությունն ակնկալվող պարտքային կորուստները չափում է հաշվի առնելով պարտազանցման ռիսկն այն առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածում (ներառյալ փոխառուի երկարաձգման բոլոր հնարավորությունները), որի ընթացքում այն ենթարկվում է պարտքային ռիսկին, եթե նույնիսկ Ընկերությունը դիտարկում է ավելի երկար ժամանակահատված պարտքային ռիսկի կատարման նպատակների համար: Առավելագույն պայմանագրային ժամանակահատվածը տևում է մինչև այն ամսաթիվը, երբ Ընկերությունն իրավունք ունի պահանջել փոխատվության մարումը կամ դադարեցնել երաշխավորությունը:

Այն պորտֆելների համար, որոնց վերաբերյալ Ընկերությունն ունի անցյալ ժամանակաշրջանների սահմանափակ տվյալներ, ներքին աղբյուրներից հասանելի տեղեկատվությունը լրացնելու համար օգտագործվում է արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունը: Ստորև ներկայացված

են այն պորտֆելները, որոնց համար արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվությունն օգտագործվել է որպես նշանակալի ելակետային տվյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները չափելիս:

Հազար դրամ	Պարտքային ռիսկին ենթարկվածություն առ 31 դեկտեմբերի 2022թ.	Օգտագործված արտաքին աղբյուրներից ստացված ուղենիշային տեղեկատվություն	
		Պարտազանցման հավանականություն	Կորուստը պարտազանցման դեպքում
Տրված փոխառություններ	598,436	"S&P" պարտազանցման վերլուծության հաշվետվություն	"Moody's" պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	616,537	"S&P" պարտազանցման վերլուծության հաշվետվություն	"Moody's" պարտքի վերադարձի վերլուծության հաշվետվություն

Կորստի պահուստ

Ստորև բերվող աղյուսակներում ներկայացված է կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդների համադրումն ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի:

Հազար դրամ	2022թ.		2021թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
<i>Տրված փոխառություններ</i>				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,043	1,043	2,444	2,444
Փոխանցում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Փոխանցում 2-րդ փուլ	-	-	-	-
Փոխանցում 3-րդ փուլ	-	-	-	-
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	521	521	(1,401)	(1,401)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,564	1,564	1,043	1,043

Հազար դրամ	2022թ.		2021թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
<i>Առևտրային դեբիտորական պարտքեր</i>				
Մնացորդը առ 1 հունվարի	1,845	1,845	3,774	3,774
Փոխանցում 1-ին փուլ	-	-	-	-
Փոխանցում 2-րդ փուլ	-	-	-	-
Փոխանցում 3-րդ փուլ	-	-	-	-
Կորստի պահուստի գուտ վերաչափում	(233)	(233)	(1,929)	(1,929)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի	1,612	1,612	1,845	1,845

Ստորև բերվող աղյուսակներում համադրվում են վերը բերվող աղյուսակներում ներկայացված գումարները, որտեղ համադրվում են կորստի պահուստի սկզբնական և վերջնական մնացորդներն ըստ ֆինանսական գործիքների դասերի 2022թ. և 2021թ. համար:

2022թ.

Հազար դրամ	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր		Ընդամենը
	Տրված փոխառություններ	Սրված	
<i>Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, այդ թվում՝</i>	(233)	(233)	(466)
Արժեզրկումից կորուստ	-	-	-
Արժեզրկման կորստի հակադարձում	(233)	(233)	(466)
Ընդամենը	(233)	(233)	(466)

2021թ.

Հազար դրամ	Առևտրային դեբիտորական պարտքեր		Ընդամենը
	Տրված փոխառություններ	Սրված	
<i>Կորստի պահուստի զուտ վերաչափում, այդ թվում՝</i>	(1,401)	(1,929)	(3,330)
Արժեզրկումից կորուստ	-	-	-
Արժեզրկման կորստի հակադարձում	(1,401)	(1,929)	(3,330)
Ընդամենը	(1,401)	(1,929)	(3,330)

Պարտքային որակի վերլուծություն

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված է տեղեկատվություն 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների պարտքային որակի վերաբերյալ: Եթե այլ նշում չի արվում, աղյուսակում ֆինանսական ակտիվների համար ներկայացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքը:

«1-ին փուլ», «2-րդ փուլ», «3-րդ փուլ» տերմինների բացատրությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 4.6-ում:

Հազար դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
<i>Տրված փոխառություններ</i>				
Ոչ ժամկետանց	600,000	600,000	400,000	400,000
	600,000	600,000	400,000	400,000
Կորստի պահուստ	(1,564)	(1,564)	(1,043)	(1,043)
Հաշվեկշռային արժեք	598,436	598,436	398,957	398,957

Հազար դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	Փուլ 1	Ընդամենը	Փուլ 1	Ընդամենը
<i>Առևտրային դեբիտորական պարտքեր</i>				
Ոչ ժամկետանց	618,149	618,149	707,718	707,718
	618,149	618,149	707,718	707,718
Կորստի պահուստ	(1,612)	(1,612)	(1,845)	(1,845)
Հաշվեկշռային արժեք	616,537	616,537	705,873	705,873

6. Հիմնական միջոցներ

Հազար դրամ	Հող	Շենք- շինություններ	Կառուցվածքներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Արտադրական գույք, տնտեսական գույք	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>								
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	531,853	269,606	3,825	32,393	337,492	291,871	62,439	1,529,479
Ավելացում	-	-	-	3,116	11,375	370,966	38,748	385,457
Դուրսգրում	-	-	-	(17,113)	(10,926)	(2,517)	-	(30,556)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,853	269,606	3,825	18,396	337,941	660,320	101,187	1,923,128
Ավելացում	-	-	-	2,748	36,424	12,400	7,177	58,749
Դուրսգրում	-	-	-	-	(12,501)	(14,173)	(9,242)	(35,916)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,853	269,606	3,825	21,144	361,864	658,547	99,122	1,945,961
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>								
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	6,717	2,295	14,157	120,833	34,242	16,143	194,387
Տարվա ծախս	-	6,957	765	6,800	20,200	35,686	13,729	84,137
Դուրսգրում	-	-	-	(11,568)	(4,920)	(1,796)	-	(18,284)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	13,674	3,060	9,389	136,113	68,132	29,872	260,240
Տարվա ծախս	-	6,957	765	4,226	20,081	67,026	16,724	115,779
Դուրսգրում	-	-	-	-	(3,295)	(689)	(5,838)	(9,822)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	20,631	3,825	13,615	152,899	134,469	40,758	366,197
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>								
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,853	255,932	765	9,007	201,828	592,188	71,315	1,662,888
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,853	248,975	-	7,529	208,965	524,078	58,364	1,579,764

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներն իրենցից ներկայացնում են վարձակալված գույք, տարածքներ և մեքենաներ, որոնց վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 13-ում: Ընկերության շենք-շինությունները վերջին անգամ վերագնահատվել են լիցենզավորված անկախ գնահատող կազմակերպության կողմից 2022թ. հունիսի 14-ին՝ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Շուկայական արժեքը որոշվել է համեմատական և ծախսային մեթոդների հիման վրա:

Բանկային վարկերն ապահովելու նպատակով Ընկերությունը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գրավադրել է 412,051 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 245,361 հազար դրամ) հաշվեկշռային արժեք ունեցող հիմնական միջոցներ:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ամբողջությամբ մաշված հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքը կազմում է 78,782 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 78,782 հազար ՀՀ դրամ):

Մաշվածության գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Իրացման ծախսեր	81,977	52,408
Վարչական ծախսեր	33,802	31,729
Ընդամենը	115,779	84,137

7. Պաշարներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Նյութեր	3,959	19,119
Ապրանքներ ընկերության պահեստներում	2,514,935	2,212,423
Ապրանքներ մաքսային պահեստում	1,142,127	2,362,637
Ընդամենը	3,661,021	4,594,179

2021 և 2022 թվականների ընթացքում Ընկերության 1,700,000 հազար ՀՀ դրամի գնահատված արժեքով շրջանառության մեջ գտնվող ապրանքներ գրավադրված են բանկային վարկերն ապահովելու նպատակով:

8. Դեբիտորական պարտքեր և կանխավճարներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Տրված կանխավճարներ	69,442	31,567
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	618,149	707,718
Կասկածելի դեբիտորական պարտքերի գծով պահուստ	(1,612)	(1,845)
Պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքեր	531,506	267,457
Այլ	3,105	-
Ընդամենը	1,220,590	1,004,897

Ապրանքների վաճառքից և ծառայությունների մատուցումից առաջացած առևտրային դեբիտորական պարտքերի միջին տևողությունը կազմում է 28 օր (2021թ.՝ 24 օր): Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում:

Ընկերության ղեկավարությունը հավատացած է, որ պետական բյուջեի գծով դեբիտորական պարտքերն ամբողջովին ենթակա են վերականգնման:

9. Տրված փոխառություններ

Հազար դրամ	Ընթացիկ		Ոչ ընթացիկ	
	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Չապահովված փոխառություններ</i>				
Փոխառություններ կապակցված կողմերին	600,000	400,000	-	-
Պարտքային կորուստների գծով պահուստ	(1,564)	(1,043)	-	-
Ընդամենը	598,436	398,957	-	-

Կապակցված կողմերին տրված՝ գրավով չապահովված փոխառություններն արտահայտված են ՀՀ դրամով, անտոկոս են, կարճաժամկետ են և ամբողջովին ենթական են վերադարձման:

10. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Կանխիկ միջոցներ	7,874	2,610
Ընթացիկ հաշիվներ բանկում	84,011	54,195
Ընդամենը	91,885	56,805

11. Սեփական կապիտալ

11.1 Բաժնետիրական կապիտալ

Ընկերության բաժնետիրական կապիտալը հաշվետու տարվա ընթացքում համալրվել է 84,000 հազար ՀՀ դրամով, կազմելով 400,871 հազար ՀՀ դրամ, որը բաղկացած է 1,382,313 ՀՀ դրամ անվանական արժեքով 290 հաս անվանական բաժնետոմսերից: Ընկերության բաժնետիրական կապիտալը ամբողջությամբ տեղաբաշխված է, լրիվ վճարված և պատկանում է Ընկերության երեք մասնակիցներին հետևյալ համամասնությամբ.

Բաժնետեր	Արժեթղթերի քանակ	Բաժնեչափ %
Շահբազյան Կարո Լյովայի	98	33.793103
Մանվելյան Արտուր Էդուարդի	96	33.103448
Արսենյան Արսեն Վազգենի	96	33.103448
	290	100.00

Բանկային վարկերն ապահովվելու նպատակով Ընկերության 3 բաժնետերերը ստանձնել են անձնական երաշխավորություններ, ինչպես նաև բոլոր բաժնետոմսերը գրավադրված են:

Ընկերությունը կանոնադրական կապիտալի 15 տոկոսի չափով ձևավորում է պահուստային հիմնադրամ, որը հաշվետու տարվա վերջին կազմել է 60,130 հազար ՀՀ դրամ (2021թ.՝ 47,530 հազար ՀՀ դրամ):

11.2 Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստ

Հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստն առաջանում է շենք-շինությունների և հողամասերի վերագնահատումից:

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Մնացորդ տարեսկզբին	619,055	619,055
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից առաջացած աճ	-	-
Վերագնահատումից հետաձգված հարկային պարտավորություն	-	-
Մնացորդ տարեվերջին	619,055	619,055
<i>Այդ թվում՝</i>		
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից առաջացած աճից	754,945	754,945
Վերագնահատումից հետաձգված հարկային պարտավորությունից	(135,890)	(135,890)
	619,055	619,055

11.3 Շահաբաժիններ

Շահույթի բաշխումը Ընկերության բաժնետերերի միջև իրականացվում է ընդհանուր ժողովի որոշմամբ կանոնադրական կապիտալում բաժնետերերի ունեցած բաժնեչափերին համապատասխան՝ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հաշվետու տարվա ընթացքում հայտարարվել և վճարվել է 1,670,679 հազար ՀՀ դրամ շահաբաժիններ (2021թ.՝ 1,033,913 հազար ՀՀ դրամ):

12 Վարկեր

Հազար դրամ	Ընթացիկ		Ոչ ընթացիկ	
	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Չապահովված փոխառություններ</i>				
Փոխառություններ	336,000	-	-	-
	336,000	-	-	-
<i>Ապահովված վարկեր</i>				
Բանկային վարկեր	773,970	1,669,475	178,271	132,992
	773,970	1,669,475	178,271	132,992
Ընդամենը	1,109,970	1,669,475	178,271	132,992

Հազար դրամ	Իրական արժեք		Հաշվեկշռային արժեք	
	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Բանկային վարկեր	952,241	1,802,467	952,241	1,802,467
Փոխառություններ	336,000	-	336,000	-
Ընդամենը	1,288,241	1,802,467	1,288,241	1,802,467

Բանկերից ստացված վարկերի ապահովման միջոց են հանդիսանում Ընկերությանը սեփականության իրավունքով պատկանող շենք-շինությունները, շրջանառության մեջ գտնվող ապրանքները, բաժնետերերի անձնական երաշխավորությունները, ինչպես նաև բաժնետոմսերը: Վերոնշյալ գրավադրված գույքի և երաշխավորությունների վերաբերյալ մանրամասն տեղեկատվությունը ներկայացված է համապատասխանաբար՝ 6-րդ, 7-րդ և 11-րդ ծանոթագրություններում:

Ստորև ներկայացվում են դեռևս չմարված վարկերի և փոխառությունների պայմանները.

Հազար դրամ	Արժույթ	Անվանական տոկոսադրույք	Մարման տարին	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Վարկեր					
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	6.5%	2022	-	75,178
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.0%	2022	-	169,683
Բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	9.5%	2022	-	217,259
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.0%	2023	95,210	395,529
Բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	9.5%	2022	-	223,109
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.5%	2022	-	721,709
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.5%	2024	492,825	-
Բանկային վարկեր	ՀՀ դրամ	12.0%	2023	217,733	-
Բանկային վարկեր	ԱՄՆ դոլար	7.9%	2025	146,473	-
Ընդամենը վարկեր				952,241	1,802,467
Փոխառություններ					
Փոխառություններ կապակցված կողմերից	ՀՀ դրամ	0.0%	2023	336,000	-
Ընդամենը փոխառություններ				336,000	-
Ընդամենը				1,288,241	1,802,467

13 Վարձակալություն

Հաշվետու տարվա վերջում Ընկերությունը չունի վարձակալված փոքրաթեք ակտիվներ: Հաշվետու տարվա վերջում Ընկերությունը ունի կարճաժամկետ վարձակալության պայմանագրեր:

Կարճաժամկետ վարձակալություններն իրենցից ներկայացնում են Ընկերության գործունեության իրականացման համար վարձակալված գույք, ավտոմեքենաներ և տարածքներ: Հաշվետու տարվա ընթացքում կարճաժամկետ վարձակալությունների գծով Ընկերության ծախսը կազմել է 10,894 հազար ՀՀ դրամ (համադրելի տարվա ընթացքում՝ 14,238 հազար ՀՀ դրամ):

Ընկերությունն ունի երկարաժամկետ վարձակալություններ, որոնք իրենցից ներկայացնում են Ընկերության գործունեության իրականացման համար անհրաժեշտ վարձակալված գույք, ավտոմեքենաներ և տարածքներ: Վարձակալված տարածքների գծով պայմանագրի ոչ չեղարկելի ժամկետը 5-7 տարի է:

Ընկերությունն ունի թվով 2 տարածքների և թվով 3 մեքենաների վարձակալության պայմանագրեր, որոնք սահմանվել են անորոշ ժամկետով, ղեկավարությունը՝ հաշվի առնելով բոլոր հանգամանքները և փաստերը, որոնք իր համար ստեղծում են տնտեսական խթան դադարեցնելու վարձակալությունը, ինչպես նաև այդ փաստերի և հանգամանքների ակնկալվող փոփոխություններն ապագայում, գնահատել է, որ տարածքների գծով պայմանագրերի ոչ չեղարկելի ժամկետը 7 տարի է, իսկ մեքենաներինը՝ 5 տարի:

Վարձակալությամբ ձեռք բերված տարածքի գծով օգտագործման իրավունքը բացահայտված է ծանոթագրություն 6-ում:

Ընկերությունը ակտիվի օգտագործման իրավունքի չափման համար կիրառում է ՀՀՄՍ 16-ով նախատեսված ինքնարժեքի մոդելը:

Վարձակալության պայմանագիրը չի նախատեսում երկարացման ինչպես նաև պայմանագիրը չեղարկելու ժամկետներ:

Վարձակալության գծով տոկոսային ծախսը հաշվետու տարվա ընթացքում կազմել է 10,850 հազար ՀՀ դրամ (համադրելի տարվա ընթացքում՝ 5,983 հազար ՀՀ դրամ):

Երկարաժամկետ վարձակալության գծով ամսական միջին վարձավճարը կազմում է 3,132 հազար ՀՀ դրամ՝ առանց հարկերի:

Ժամկետի վերլուծություն՝ պայմանագրային չգեղջված դրամական հոսքեր.

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
Մինչև 1 տարի	23,731	15,460
1 տարուց ավելի	66,054	44,597
Ընդամենը	89,785	60,057

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված վարձակալության գծով պարտավորությունները ներկայացված են ստորև.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Երկարաժամկետ վարձակալությունների գծով պարտավորության ոչ ընթացիկ մաս	54,949	61,872
Երկարաժամկետ վարձակալությունների գծով պարտավորության ընթացիկ մաս	16,671	16,560
Կարճաժամկետ վարձակալությունների գծով պարտավորություն	717	717
Ընդամենը	72,337	79,149

14 Հետաձգված հարկային պարտավորություններ

Ընկերությունը ենթակա է որոշակի մշտական հարկային տարբերությունների, որոնք պայմանավորված են որոշակի ծախսերի՝ հարկային տեսանկյունից չնվազեցվող լինելու, ինչպես նաև որոշակի եկամուտների՝ հարկային տեսանկյունից չհարկվող համարվելու հետ:

Հետաձգված հարկերն իրենցից ներկայացնում են ֆինանսական հաշվառման և հարկային հաշվառման նպատակով օգտագործված՝ ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների միջև ժամանակավոր տարբերությունների գուտ հարկային հետևանքները: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ժամանակավոր տարբերություններն առավելապես իրենցից ներկայացնում են եկամուտների և ծախսերի ճանաչման տարբեր մեթոդներ/ժամկետներ, ինչպես նաև՝ հարկային հաշվառման մեջ որոշակի ակտիվների համար հարկվող բազայի գոյացման ժամանակավոր տարբերություններ: 2021 և 2022 թվականների համար շահութահարկի կիրառելի դրույքաչափը կազմում է 18%: Հետևաբար, ստորև ներկայացված համեմատության նպատակով օգտագործվում է 18% դրույքաչափը.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Տարեկգրի մնացորդ	132,382	132,697
Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	2,852	315
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում ճանաչված	-	-
Տարեվերջի մնացորդ	129,530	132,382

2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>				
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	291	(42)	-	333
Փոխառություններ	282	94	-	188
Չօգտագործված արձակուրդային պահուստ	3,271	1,695	-	1,576
Վարձակալություն	13,021	(1,226)	-	14,247
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	16,865	521	-	16,344
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>				
Հիմնական միջոցներ	(135,890)	-	-	(135,890)
Օգտագործման իրավունք	(10,505)	2,331	-	(12,836)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(146,395)	2,331	-	(148,726)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(129,530)	2,852	-	(132,382)

2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա հետաձգված հարկերը խմբավորված են հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված	2020թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Հետաձգված հարկային ակտիվներ</i>				
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	333	(347)	-	680
Փոխառություններ	188	(252)	-	440
Չօգտագործված արձակուրդային պահուստ	1,576	19	-	1,557
Վարձակալություն	14,247	5,398	-	8,849
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվներ	16,344	4,818	-	11,526
<i>Հետաձգված հարկային պարտավորություններ</i>				
Հիմնական միջոցներ	(135,890)	-	-	(135,890)
Օգտագործման իրավունք	(12,836)	(4,503)	-	(8,333)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(148,726)	(4,503)	-	(144,223)
Զուտ արդյունք - հետաձգված հարկային պարտավորություններ	(132,382)	315	-	(132,697)

15 Առևտրային կրեդիտորական և այլ պարտավորություններ

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ստացված կանխավճարներ	88,050	377
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	667,928	1,421,494
Պարտավորություններ պետական բյուջեին	1,023,464	1,457,160
Աշխատավարձի գծով կրեդիտորական պարտքեր	-	28,360
Չօգտագործված արձակուրդայինի գծով պահուստ	18,171	8,752
Այլ	-	4,689
Ընդամենը	1,797,613	2,920,832

Ապրանքների ձեռքբերման գծով առաջացած պարտավորությունների մարման միջին տևողությունը կազմում է 39 օր (2021թ.՝ 58 օր):

Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում: Ընկերությունն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

16 Հասույթ

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
	դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ապրանքների իրացումից	7,974,036	10,696,434
Ընդամենը	7,974,036	10,696,434

Հաճախորդների հետ պայմանագրերից հասույթը խմբավորված է հետևյալ կերպ.

Հազար դրամ	Ապրանքների իրացումից	Ընդամենը
	2022թ. Հայաստան	
Սեզոնային հասույթ՝ ընդհանուր	7,974,036	7,974,036
Միջսեզոնային վաճառքներից հասույթ	-	-
Սեզոնային հասույթ՝ արտաքին հաճախորդներին վաճառքներից	7,974,036	7,974,036
Հասույթի ճանաչման ժամանակացույց		
- Ժամանակի կոնկրետ պահին	7,974,036	7,974,036
- Ժամանակի ընթացքում	-	-
	7,974,036	7,974,036

Հազար դրամ	Ապրանքների իրացումից	Ընդամենը
2021թ.	Հայաստան	
Սեզմենտի հասույթ՝ ընդհանուր	10,696,434	10,696,434
Միջսեզմենտային վաճառքներից հասույթ	-	-
Սեզմենտի հասույթ՝ արտաքին հաճախորդներին վաճառքներից	10,696,434	10,696,434
Հասույթի ճանաչման ժամանակացույց		
- Ժամանակի կոնկրետ պահին	10,696,434	10,696,434
- Ժամանակի ընթացքում	-	-
	10,696,434	10,696,434

17 Վաճառքի ինքնարժեք

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Վաճառված ապրանքների ինքնարժեք	6,247,507	8,980,991
Ընդամենը	6,247,507	8,980,991

18 Գործառնական այլ եկամուտներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Գործառնական վարձակալությունից	1,967	1,842
Պահուստի հակադարձումից	233	3,330
Պայմանագրի դադարեցման հատուցում	1,816,237	-
Պարգևավճարներից	524,506	1,071,781
Այլ	24,189	3,639
Ընդամենը	2,367,132	1,080,592

Ընկերությունն իր մատակարարների հետ կնքված պայմանագրերի շրջանակներում ձեռքբերված ապրանքների ծավալից կախված ստանում է պարգևավճարներ ստանալու իրավունք: Որպես կանոն պարգևավճարները ստանալու իրավունքը ձեռք է բերվում պայմանագրերով նախատեսված տարեկան մատակարարումների սահմանված շեմը գերազանցելու դեպքում: Սույն ծանոթագրության մեջ ներկայացված պարգևավճարներից եկամուտները ձևավորվել են վերոնշյալ պայմանագրերի շրջանակներում:

Ծանոթագրություն 2-ում նշված հանգամանքներով պայմանավորված, հաշվետու տարվա ընթացքում լուծվել է Ընկերության հիմնական մատակարարի հետ կնքված պայմանագիրը, ինչի շրջանակներում Ընկերությունը ստացել է պայմանագրի դադարեցման հատուցում:

19 Իրացման ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հատուցումներ աշխատակիցներին	383,937	353,887
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	81,977	52,408
Վառելիքի գծով ծախսեր	61,978	52,008
Տրանսպորտային և ապահովագրական ծախսեր	7,038	10,979
Վարձակալության գծով ծախսեր	6,214	5,388
Ավտոմեքենաների վարձույթ	4,680	8,850
Հիմնական միջոցների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	29,852	37,880
Գովազդային և մարքեթինգային ծախսեր	255,923	353,741
Այլ	104	1,200
Ընդամենը	831,703	876,341

20 Վարչական ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Հատուցումներ աշխատակիցներին	280,322	250,843
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	34,332	33,413
Վառելիքի գծով ծախսեր	1,072	3,662
Հիմնական միջոցների վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	27,012	15,162
Մասնագիտական և խորհրդատվական ծախսեր	44,722	15,189
Փոստի և հեռահաղորդակցության ծախսեր	9,109	8,807
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	31,311	49,733
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	29,635	35,615
Բանկային և ապահովագրական ծախսեր	12,038	8,512
Անդամավճարների գծով ծախսեր	750	750
Չփոխհատուցվող հարկեր	7,727	3,097
Այլ	29	7
Ընդամենը	478,059	424,790

21 Գործառնական այլ ծախսեր

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Պաշարների դուրսգրումից	-	107
Արտարժույթի փոխարկումներից	20,681	17,068
Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկումից	521	-

Տույժերից և տուգանքներից	764	5,219
Այլ	898	-
Ընդամենը	22,864	22,394

22 Ջուտ ֆինանսական ծախս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Ֆինանսական եկամուտ</i>		
Ընթացիկ հաշիվներից եկամուտներ	5,119	2,607
	5,119	2,607
<i>Ֆինանսական ծախս</i>		
Հաշվեգրված տոկոսներ վարկերի գծով	(91,403)	(90,682)
Վարձակալության գծով տոկոսային ծախսեր	(10,850)	(5,983)
	(102,253)	(96,665)
Ջուտ ֆինանսական ծախս	(97,134)	(94,058)

23 Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
<i>Փոխարժեքային տարբերություններից զուտ օգուտ / (վնաս)</i>		
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(77,987)	(1,971)
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	(972)	-
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	128,140	22,196
Վարկեր	182,118	33,388
Ընդամենը	231,299	53,613

24 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի
Ընթացիկ հարկ	(465,583)	(234,307)
Հետաձգված հարկ	2,852	315
Ընդամենը	(462,731)	(233,992)

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի		2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարի	
	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)	Արդյունավետ հարկային դրույքաչափ (%)
Շահույթ մինչև հարկումը (համաձայն ՖՀՄՍ)	2,893,629		1,429,914	
Շահութահարկ՝ 18% դրույքաչափով (2021թ.՝ 18%)	(520,853)	18%	(257,385)	18%
(Զհարկվող եկամուտ)/ չնվազեցվող ծախսեր, գուտ	58,122	-2%	23,393	-2%
Շահութահարկի գծով ծախս	(462,731)	16%	(233,992)	16%

25 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

25.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ

Ընկերությունն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ

Ղեկավարությունը կատարել է հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատում: Ղեկավարության համոզմամբ գնահատված հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներն էականորեն չեն տարբերվում այդ ակտիվների տնտեսական կյանքից: Եթե հիմնական միջոցների փաստացի օգտակար ծառայության ժամկետները տարբերվեն գնահատումներից, ապա ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են էականորեն տարբերվել:

Պաշարներ

Ղեկավարությունը գնահատում է պաշարների գուտ իրացման արժեքը՝ հաշվի առնելով յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ հասանելի ամենավստահելի ապացույցները: Այս պաշարների ապագա իրացման վրա կարող են ազդեցություն ունենալ ապագա տեխնոլոգիաները կամ շուկայով առաջնորդվող այլ փոփոխությունները, որը կարող է նվազեցնել ապագա վաճառքի գները:

26 Ֆինանսական գործիքներ

26.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ

Ֆինանսական ակտիվի և ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.6-ում:

26.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները

Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքներն ըստ կատեգորիաների ներկայացված են ստորև.

Ֆինանսական ակտիվներ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Տրված փոխառություններ	598,436	398,957
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	616,537	705,873
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	84,011	54,195
Ընդամենը	1,298,984	1,159,025

Ֆինանսական պարտավորություններ

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական պարտավորություններ</i>		
Վարկեր	952,241	1,802,467
Փոխառություններ	336,000	-
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	667,928	1,421,494
Ընդամենը	1,956,169	3,223,961

27 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Ընկերությունը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Ընկերությունը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

Ֆինանսական ռիսկի գործոններ

ա) Շուկայական ռիսկ

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Ընկերությունը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի, որը բխում է գործառնական գործունեությունից:

✓ Արտարժույթային ռիսկ

Ընկերությունը գործարքներ է իրականացնում արտարժույթով և, հետևաբար, ենթարկվում է արտարժույթի փոխարժեքային տատանումների ազդեցությանը:

Ընկերության գործարքների հիմնական մասն իրականացվում է հայկական դրամով: Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Ընկերության՝ արտերկրյա ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով և եվրոյով: Բացի այդ Ընկերությունն ունի ԱՄՆ դոլարով վարկեր:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական պարտավորություններն, որոնք Ընկերությանը ենթարկում են արտարժույթային ռիսկի, ներկայացված են ստորև.

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Հազար ՀՀ դրամ	Եվրո	Հազար ՀՀ դրամ
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարկեր	1,856,779	730,772	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարքեր	1,540,075	606,127	-	-
	3,396,854	1,336,899	-	-
Զուտ արդյունք	(3,396,854)	(1,336,899)	-	-

2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	ԱՄՆ դոլար	Հազար ՀՀ դրամ	Եվրո	Հազար ՀՀ դրամ
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Վարկեր	2,830,334	1,358,957	-	-
Առևտրային կրեդիտորական պարքեր	2,684,632	1,288,999	139,953	75,940
	5,514,966	2,647,956	139,953	75,940
Զուտ արդյունք	(5,514,966)	(2,647,956)	(139,953)	(75,940)

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Ընկերության զգայունությունը՝ ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ դրամի 10% (2021թ.՝ 10%) աճին/նվազմանը:

10%-ը (2021թ.՝ 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է: Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2021թ.՝ 10%):

Դրամի արժևորումը ԱՄՆ դոլարի և եվրոյի նկատմամբ 10%-ով (2021թ.՝ 10%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

Հազար դրամ	ԱՄՆ դոլարի ազդեցություն		Եվրոյի ազդեցություն	
	2022թ.	2021թ.	2022թ.	2021թ.
Շահույթ կամ վնաս	(133,690)	(264,796)	-	(7,594)

բ) Պարտքային ռիսկ

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Ընկերությունը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Ընկերության պարտքային ռիսկն առաջանում է ֆինանսական ակտիվներից՝ ներառյալ բանկերում պահվող դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները և առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերը:

Պարտքային ռիսկը կառավարվում է խմբային հիմունքով՝ ելնելով Ընկերության պարտքային ռիսկի կառավարման քաղաքականությունից և ընթացակարգերից:

Բանկերում պահվող դրամական միջոցների մնացորդների մասով պարտքային ռիսկը կառավարվում է ավանդները տարբեր բանկերում պահելու միջոցով և բարձր վարկանիշ ունեցող ֆինանսական հաստատություններում պահելու միջոցով:

Ընկերությունը շարունակաբար հսկում է հաճախորդների պարտքի հատկանիշները: Եթե հնարավոր է, օգտագործվում են նաև հաճախորդների վերաբերյալ արտաքին վարկանիշներ և/կամ հաշվետվություններ: Ընկերության քաղաքականությունն է համագործակցել միայն վճարունակ գործընկերների հետ:

Առևտրային դեբիտորական պարտքերի համար Ընկերությունը գրավ չի վերցնում: Բացի այդ Ընկերությունը գրավ չի պահանջում նաև այլ ֆինանսական ակտիվների համար: Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հազար դրամ	2022թ.	2021թ.
	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
<i>Ֆինանսական ակտիվներ՝ հաշվեկշռային արժեքներ</i>		
Անտոկոս փոխառություններ կապակցված կողմերին	598,436	398,957
Դեբիտորական պարտքեր	616,537	705,873
Մնացորդներ բանկերում	84,011	54,195
Ընդամենը	1,298,984	1,159,025

գ) Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Ընկերությունն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները: Ընկերությունը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Ընկերությունն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը:

28 Իրական արժեքի չափում

Ընկերությունը սկզբնական ճանաչումից հետո իրական արժեքով չափվող ակտիվները և պարտավորությունները դասակարգում է 1-ից մինչև 3-րդ մակարդակներում՝ հիմնվելով իրական արժեքի դիտարկելիության աստիճանի վրա: Այս երեք մակարդակները ներկայացված են ստորև.

- 1-ին մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են նմանատիպ ակտիվների կամ պարտավորությունների ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներից (չճշգրտված),
- 2-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են 1-ին մակարդակում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներից, որոնք ակտիվի կամ պարտավորության գծով դիտարկվում են կամ ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ), կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող),
- 3-րդ մակարդակ՝ իրական արժեքները ստացվում են գնահատման հնարքների միջոցով, որոնք ներառում են ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

29 Կապիտալի ռիսկի կառավարում

Ընկերությունն իր կապիտալը կառավարում է այնպես, որպեսզի ապահովի իր անընդհատ գործելու հնարավորությունը: Ընկերության կապիտալը կազմված է սեփական կապիտալից, որը ներառում է թողարկված կապիտալը, պահուստներն ու կուտակված շահույթը, ինչպես նաև փոխառու միջոցները: Հաշվի են առնվում Ընկերության վարկերի տարբեր դասերի ստորադասության մակարդակները:

Ղեկավարությունը գնահատում է Ընկերության կապիտալի պահանջները, որպեսզի ապահովի ընդհանուր ֆինանսավորման էֆեկտիվ կառուցվածք՝ խուսափելով չափազանց մեծ լծակավորումից (լեվերիջ): Ընկերությունը կառավարում է կապիտալի կառուցվածքը և դրանում ճշգրտումներ է կատարում՝ ելնելով տնտեսական պայմանների փոփոխություններից և համապատասխան ակտիվների հետ կապված ռիսկի բնույթից:

Ընկերության՝ որպես կապիտալ կառավարվող գումարները ստուգվող հաշվետու տարվա համար ամփոփված են ստորև.

Հազար դրամ	2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ
Ընդհանուր սեփական կապիտալ	3,573,267	2,729,048
Հանած՝ մնացորդներ դրամարկղում և բանկերում	(91,885)	(56,805)
Կապիտալ	3,481,382	2,672,243
Ընդհանուր սեփական կապիտալ	3,573,267	2,729,048
Փոխառու միջոցներ	1,288,241	1,802,467
Ընդհանուր ֆինանսավորում	4,861,508	4,531,515
Կապիտալի և ընդհանուր ֆինանսավորման հարաբերակցություն	0.72	0.59

30 Պայմանականություններ

30.1 Տրանսֆերային գնագոյացում

2020թ. հունվարի 1-ից ուժի մեջ է մտել ՀՀ Հարկային օրենսգրքի տրանսֆերային գնագոյացման կարգավորումներին վերաբերող գլուխը, որը սահմանում է առանձնահատկություններ՝ փոխկապակցված կողմերի միջև կատարվող գործարքների վերաբերյալ, սահմանում է հարկային մարմնի կողմից այդ գործարքները վերահսկվող համարելու, ինչպես նաև դրանց վերաբերյալ ծանուցում և փաստաթղթավորում ներկայացնելու կարգը: Նշված կարգավորումների նպատակն է պարզել, թե արդյոք փոխկապակցված կողմերի միջև գործարքների ֆինանսական ցուցանիշները համապատասխանում են պարզած ձեռքի հեռավորության սկզբունքին, ինչպես նաև չհամապատասխանելու դեպքում՝ սահմանվում է դրանց ճշգրտման կարգը հարկման բազան հաշվարկելու նպատակով: Նշված կարգավորումների կիրառությունը ենթակա է հարկային մարմնի կողմից առանձին ստուգման և պահանջված փաստաթղթավորման բացակայությունը կամ ոչ պատշաճ ներկայացնելը կարող է հանգեցնել էական հետևանքների:

Օրենսգրքի նշված գլուխը պարունակում է շատ անորոշություններ, իսկ նախկինում Հայաստանի Հանրապետությունում նմանատիպ կարգավորումներ չեն կիրառվել: Արդյունքում՝ չկա նմանատիպ կարգավորումների մեկնաբանման և կիրառման բավարար փորձառություն:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունն իրականացրել է տրանսֆերային գնագոյացման կարգավորումներին համապատասխան վերլուծություն, որի արդյունքում եզրահանգել է, որ այս փոփոխության ազդեցությունը ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական չէ:

30.2 Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Ընկերությունը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Ընկերության գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Ընկերությունը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

30.3 Հարկեր

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է՝ հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությամբ, որը հաճախ մեկնաբանություններ է պահանջում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են

վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել: Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

30.4 Շրջակա միջավայրի հետ կապված խնդիրներ

Ղեկավարության համոզմամբ՝ Ընկերությունը բավարարում է շրջակա միջավայրի հետ կապված Կառավարության պահանջները և վստահ է, որ շրջակա միջավայրի հետ կապված ընթացիկ էական պարտավորություններ չունի: Այնուամենայնիվ, Հայաստանում շրջակա միջավայրի վերաբերյալ օրենսդրությունը զարգացման փուլում է, և դրա հավանական փոփոխություններն ու օրենսդրության մեկնաբանությունները ապագայում կարող են էական պարտավորություններ առաջացնել:

31 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Ընկերության կապակցված կողմերը ներառում են՝ բաժնետերերը, հիմնական ղեկավար անձնակազմը, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձինք: Ընկերության բաժնետոմսերը բաշխված են Ընկերության 3 բաժնետերերի միջև: Բաժնեչափերի և բաժնետոմսերի բաշխվածության վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծանոթագրություն 11-ում:

Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործարքներ կապակցված կողմերի հետ: Կապակցված կողմերի հետ իրականացված գործարքների մանրամասները հետևյալն են.

ա) Բաժնետերերի հետ կատարված գործարքների մանրամասներ.

Հազար ՀՀ դրամ	Մնացորդը առ 31.12.2022	2022թ		Մնացորդը առ 31.12.2021
Տրված փոխառություններ	600,000	(400,000)	600,000	400,000
Ստացված փոխառություններ	(336,000)	84,000	(420,000)	-
Շահաբաժիններ	-	1,670,679	(1,670,679)	-
Աշխատանքի վարձատրություն	-	133,805	(133,805)	-
Զօգտագործված արձակուրդի պահուստ	(3,300)	-	(602)	(2,698)

Հազար ՀՀ դրամ	Մնացորդը առ 31.12.2021	2021թ		Մնացորդը առ 31.12.2020
Տրված փոխառություններ	400,000	(633,000)	600,000	433,000
Շահաբաժիններ	-	(1,429,556)	1,033,914	395,642
Աշխատանքի վարձատրություն	-	(127,399)	127,399	-
Զօգտագործված արձակուրդի պահուստ	(2,698)	-	(341)	(2,357)